

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในกิ่งอำเภอเนินกุ่มพัฒนา จังหวัดระยอง

พรสุรีย์ สุธนะวัฒน์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2549

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่างานนิพนธ์ได้พิจารณา
พิจารณางานนิพนธ์ของ พรสุรีย์ สุทธนะวัฒน์ ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวี)

คณะกรรมการสอบปากเปล่างานนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวี)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี)

วันที่ 30 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจาก ดร. ภารดี อนันต์นาวี ประธานกรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และช่วยเหลือแนะนำ แนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจน ตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เสมอมา จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ ดร. สมุทร ชำนาญ และ ดร. สุชาดา กรเพชรปรานี ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณ คุณกัลยรัตน์ ทัดธนาภร ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสถิติในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครูในกิ่งอำเภอดมพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระยอง เขต 1 ที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณศศิธร ตั้งจิตรสใจ และ คุณเจนจบ ครูทเรื่อ ที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือในการศึกษาของผู้วิจัยตลอดมา รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่มิได้เอ่ยนามในที่นี้ ซึ่งมีส่วนทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นเครื่องตอบแทนพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน

พรสุรีย์ สุชนะวัฒน์

47925023: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา/ ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง
 พรสุรีย์ สุทธนะวัฒน์: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง (ACADEMIC LEADERSHIP OF THE SCHOOL ADMINISTRATORS IN SUB-DISTRICT NIKOMPATTANA RAYONG PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: ภากรดี อนันต์นาวี, กศ.ด, 114 หน้า ปี พ.ศ. 2549.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามประเภทโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ข้าราชการครูในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยจำแนกตามประเภทโรงเรียนและประสบการณ์ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 136 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One -Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามประเภทโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านลักษณะการเป็นผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.5
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงานของผู้บริหาร โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ประโยชน์ของการวิจัย	5
คำถามในการวิจัย	5
สมมติฐานในการวิจัย	6
กรอบความคิดในการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
การบริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของเขต 1.....	10
ขอบข่ายการดำเนินการของสถานศึกษา	10
การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	14
ความหมายของงานวิชาการ	15
ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ	17
ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ	18
หลักการบริหารงานวิชาการ	24
การวางแผนงานวิชาการ	28
การบริหารงานวิชาการ	29
ผู้บริหารกับงานวิชาการ	31
ผู้ช่วยผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการกับงานวิชาการ	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการ	34
บทบาทของผู้นำทางวิชาการ	35
บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร	39
ผู้บริหารกับความเป็นผู้นำทางวิชาการ	41
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย	58
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	58
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดการทำข้อมูล	61
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	64
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก	103
ภาคผนวก ข	107
ภาคผนวก ค	112
ประวัติย่อของผู้วิจัย	114

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามประเภทโรงเรียน ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง	59
2	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร สถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง	64
3	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทโรงเรียน ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง	64
4	ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยรวม รายด้าน และรายข้อ	65
5	ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ด้านลักษณะการเป็นผู้นำทางวิชาการ	66
6	ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ด้านความสามารถในการพัฒนางาน	67
7	ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ด้านความสามารถในการวางแผน	68
8	ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ด้านความสามารถในการติดต่อประสานงาน	69
9	ความเที่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ด้านความสามารถในการจัดสรรและใช้ทรัพยากร	70
10	ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกิ่งอำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามประเภทโรงเรียน	71
11	ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกิ่งอำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามประเภทโรงเรียน	73
12	เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอ นิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตาม ประเภทโรงเรียน ด้านลักษณะความเป็นผู้นำ ทางวิชาการ	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13	เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์ 75
14	ค่าเฉลี่ย ความเป็ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยองจำแนกตามประสบการณ์ 77
15	ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง 113

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบความคิดในการวิจัย	7

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University